

Tutkimusosio

Puoluetta äänestetään aatteellisen linja, valtakunnallisen toiminnan ja etujen ajamisen vuoksi

Tarkastelluista kahdestatoista tekijästä tärkeimmäksi puoluevalintaan vaikuttavaksi tekijäksi nousee puolueen aatteellinen linja (73 % uskoo sen vaikuttavan ratkaisevasti tai melko paljon), käy ilmi KAKS – Kunnallisan kehittämissäätiön tutkimuksesta. Aatteellisten tekijöiden jälkeen kärkeen kohoavat melko tasavahvasti puolueen toiminta yleensä koko maassa (65 %) sekä puolueen kyvykkyys ajaa sen sosiaaliryhmän etuja (57 %), johon vastaajat kuuluvat (intressiperustainen puoluevalinta).

Vailla merkitystä ei ole myöskään puolueiden toiminta neljän edellisen vuoden aikana omassa kotikunnassa (53 %). Puolueiden toiminta kotikunnassa on valintaperusteena kuitenkin vähemmän merkityksellinen asia kuin puolueiden toiminta yleensä koko maassa (mielikuva valtakunnan tasonpolitiikasta). Lähes puolet ilmoittaa ratkaisuihin vaikuttavan oleellisesti se, että on puolueen vakituinen kannattaja (45 %).

Valintaperustelujen kärki osoittaa, että puolueiden harjoittamaan politiikkaan kohdistuvilla odotuksilla ja vakiintuneilla näkemyksillä on keskeinen rooli kuntavaalien puoluevalinnassa. Näin on etenkin niiden keskuudessa, jotka aikovat varmasti käydä äänestämässä. Vähemmän keskeisiä, joskaan ei merkityksettömiä, ovat protesti, halu näpättyä päättäjiä, vaihtelunhalu tai vaalikoneen tarjoama tulos. Myöskään ystävien suosituksilla ei tunnusteta olevan suurta merkitystä.

Tosiasiallisesti vähemmän tärkeillä valintaan vaikuttavilla tekijöillä voi olla suurikin vaikutus itse vaalin lopputulokseen. Ajatellaan, että viidenes kuntavaaleissa äänestäneistä haluaisi kaikki näpättyä päättäjiä, vieläpä samansuuntaisesti. Tämä tarkoittaisi ainakin puolta miljoonaa äänestäjää, jotka käytännössä ratkaisisivat kuntavaalien lopputuloksen. Keskimäärää useammin nämä protestoijat ovat nuorempia, 18–30-vuotiaita (34 %), työntekijöitä (35 %), epävarmoja äänestämässä käymisestäään (49 %) ja perussuomalaisten tukijoita (52 %).

Vaalikoneen tarjoama tulos on myös puoluevalinnan häntäpäässä. Vain neljäsosaan (23 %) se vaikuttaa edes melko paljon. Todennäköisimmin vaalikoneen antama tulos vaikuttaa 18–30-vuotiaisiin (47 %), opiskelijoihin (43 %) ja äänestämässä käymisestäään epävarmoihin (41 %). Nämä samat ryhmät ovat niitä, joilla on motiivina halu ratkaisullaan tukea uusia poliittisia voimia. Äänestämisestään epävarmat painottavat puoluevalinnassa myös halua protestoida, näpättyä päättäjiä.

Näkemykset ovat muuttuneet neljän viimeksi kuluneen vuoden aikana varsin vähän. Puoluevalinnan perusteiden pohjavire on kutakuinkin ennallaan. Joitakin muutoksia on kuitenkin havaittavissa. Aatteellisilla tekijöillä ja tapaäänestämällä näyttäisi olevan jonkin verran aiempaa enemmän painoarvoa. Myös vaalikoneen antamalla tiedolla ja puolueen

toiminnalla yleensä koko maassa on hieman aiempaa suurempi merkitys. Aiempaa vähemmän painoarvoa on vaihtelunhalulla ja ystävien, kavereiden suosituksilla.

Toisille tärkeää aate, toisille protesti

Kaikkien puolueiden kannattajien mielestä ratkaisevaa puoluevalinnassa on se, mikä on kannatetun puolueen aatteellinen linja eli näkemys, millaiseksi puolue haluaisi järjestää yhteiskunnalliset olot, ja kuinka tämä tulisi tehdä.

Tulosten mukaan etenkin kokoomuksen, vihreiden ja vasemmistoliiton kannattajat painottavat keskimäärää enemmän aatteellisia tekijöitä. SDP:n kannattajat eivät samassa määrin korosta aatetta, pikemminkin intressiäänestämistä, puolue ajaa tiettyjen sosiaaliryhmien etuja.

Yli puolelle perussuomalaisten ja SDP:n kannattajista on merkitystä puolueen hyvänä pidetyllä puheenjohtajalla. Kokoomuksen, keskustan, vihreiden ja vasemmistoliiton kannattajat ilmoittavat keskimäärää useammin, että ovat kannatetun puolueen vakiintuneita kannattajia. Perussuomalaisten kannattajien keskuudessa valintaperusteena on useammin protesti, halu antaa päättäjille näpätys, vaihtelunhalu ja vaalikoneen tarjoama tulos. Perussuomalaisten lisäksi myös vihreiden kannattajien keskuudessa on runsaammin niitä, joiden ratkaisuihin vaalikone näyttäisi vaikuttavan.

Tuloksia voi tarkastella myös toisin päin. Kokoomuksen tukijat eivät tunnista itsestään sitä, että olisivat äänestämässä kuntavaaleissa protesti-, muutos- tai vaihtelunhalusta. Vihreiden tukijat torjuvat muita selvästi voimakkaammin sen, että ratkaisevaa puoluevalinnassa olisi puolueen julistautuminen jonkin tietyn tai tiettyjen sosiaaliryhmien etujen edistäjäksi.

Puolue painaa äänestyspäätöksessä aiempaa enemmän

Kumpi sitten on tärkeämpi valinnan ja ratkaisujen kannalta kuntavaaleissa, puolue vai ehdokas? Tutkimuksessa asiaa lähestyttiin suoralla kysymyksenasettelulla.

Äänestysikäinen väestö jakaantuu kolmeen osaan, kun kysytään, mikä merkitys puolueella ja ehdokkaalla on valinnan kannalta kuntavaaleissa. Reilu kolmannes (35 %) ilmoittaa, että puolue on paljon tai jonkin verran tärkeämpi kuin ehdokas. Reilu neljännes (27 %) painottaa ehdokasta. Kolmannes (33 %) arvioi, että puolue ja ehdokas ovat yhtä tärkeitä asioita valintatilanteessa.

Puolueen painoarvo äänestyspäätöksessä on lisääntynyt neljän vuoden takaisesta (26 % \square 35 %). Viime kuntavaalien alla noin neljännes ilmoitti, että puolue on ratkaisujen kannalta tärkeämpi kuin ehdokas, nyt tällä tavalla suhtautuu yli kolmannes.

Äänestämässä käymisestä varmat pitävät puoluetta selvästi tärkeämpänä ratkaisujensa kannalta kuin ehdokasta. Toisaalta varmasti äänestävästä reilu viidennes sanoo, että ehdokas on sittenkin tärkeämpi kuin puolue. Ratkaisevaksi vaaleissa saattaa muodostua niiden äänestäjien käyttäytyminen, jotka ovat epävarmoja äänestämisestä. Tähän ryhmään kuuluvat painottavat usein ehdokkaan merkitystä.

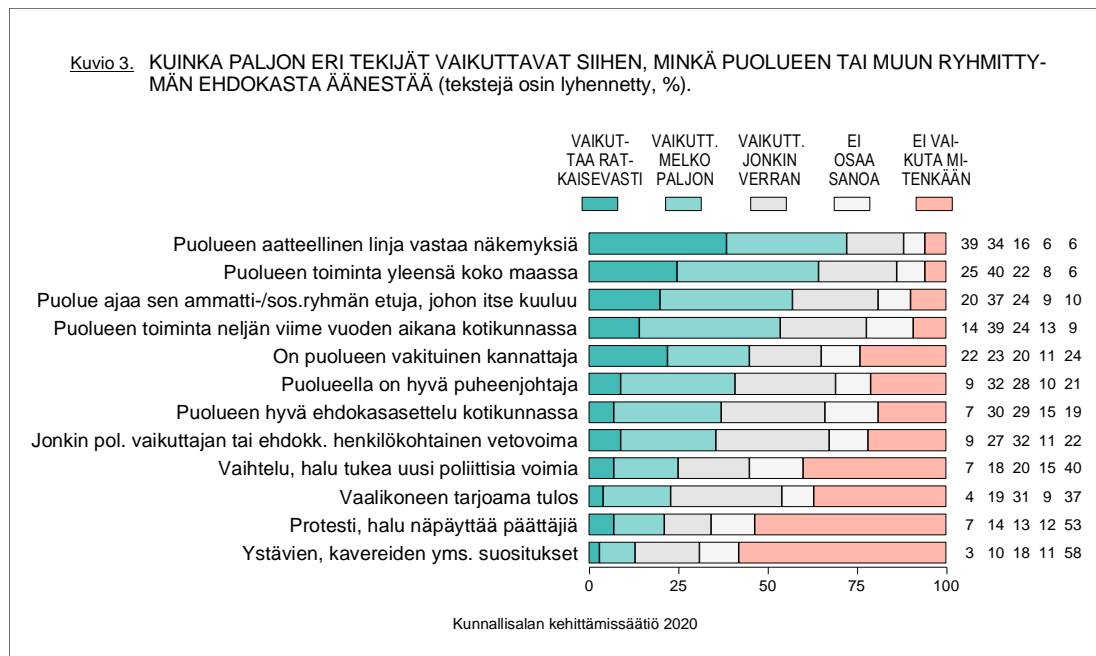
Kuntatyypillä on selvä vaikutus mielipiteisiin. Kaupunkimaisuuden vahvistuessa puolueen merkitys vahvistuu merkittävästi, jopa yli kaksinkertaiseksi maaseutuun verrattuna. Vastaavasti maaseudulla henkilön merkitys on yli kaksinkertainen kaupunkimaisiin kuntiin ja pääkaupunkiseutuun verrattuna.

Puoluetta tärkeämpänä pitäviä on enemmistö vihreiden (58 %) ja vasemmistoliiton (57 %) kannattajista. Keskustan kannattajien enemmistö (53 %) poikkeaa selvästi muista pitäessään puoluetta ja ehdokasta yhtä tärkeänä.

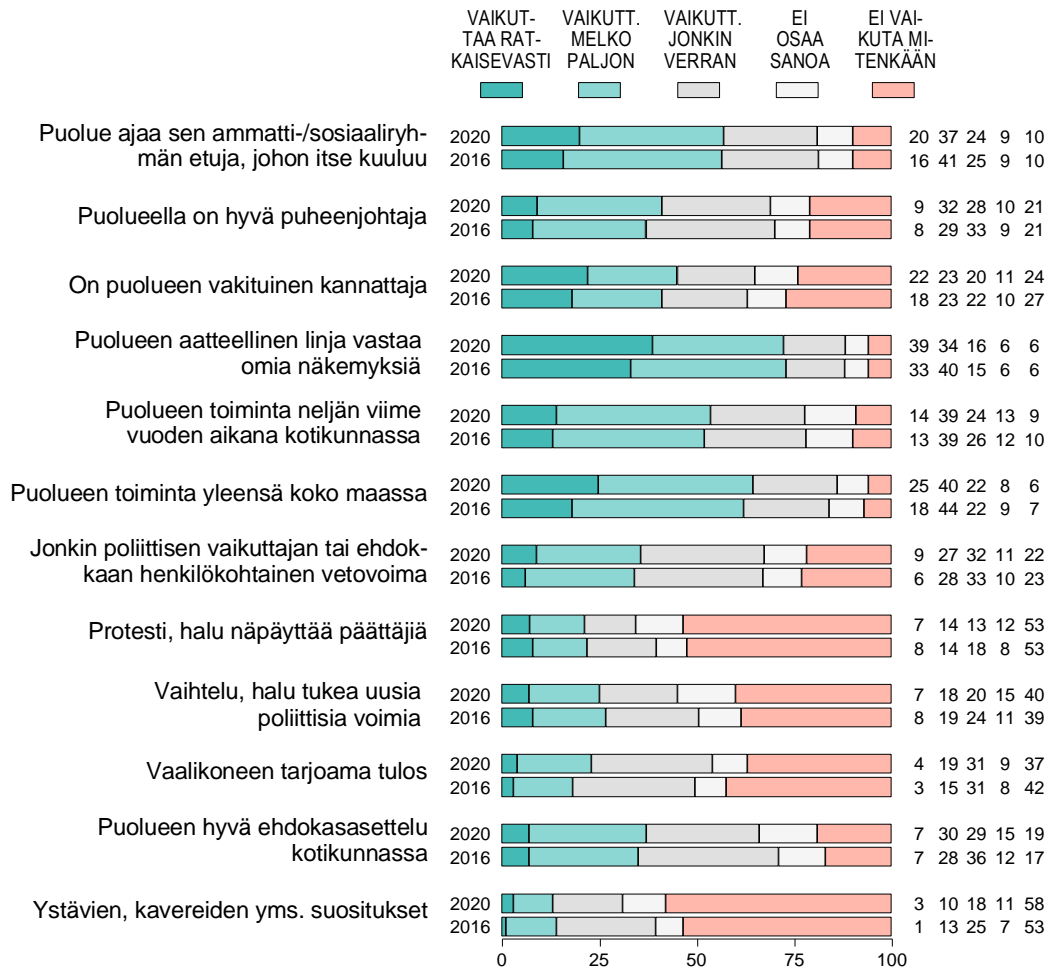
Ikätekijä näyttäytyy vastauksissa. Nuorimpien, 18–30-vuotiaiden, keskuudessa ilmenee, ehkä yllätyksellisesti, muita enemmän puoluetta tärkeämpänä pitäviä. Osaksi tätä selittää se, että tässä joukossa on vihreiden kannattajia keskimäärää enemmän. Keski-ikäisten, 41–50-vuotiaiden parissa on keskimäärää enemmän niitä, jotka pitävät ehdokasta tärkeämpänä kuin puoluetta.

Tutkimuksen toteutus. KAKS – Kunnallisan kehittämissäätöön tutkimuksen toteutti Kantar TNS Oy. Tutkimusaineisto on koottu Gallup Kanavalla 28.11–3.12 2020. Haastatteluja tehtiin yhteensä 1.049. Vastajat edustavat maamme 18–79 vuotta täyttäneitä väestöä Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Tutkimuksen tulosten virhemarginaali on koko aineiston tasolla suurimmillaan vajaat kolme prosenttiyksikköä suuntaansa.

Lisätietoja: Asiamies Antti Mykkänen, 0400 570 087.

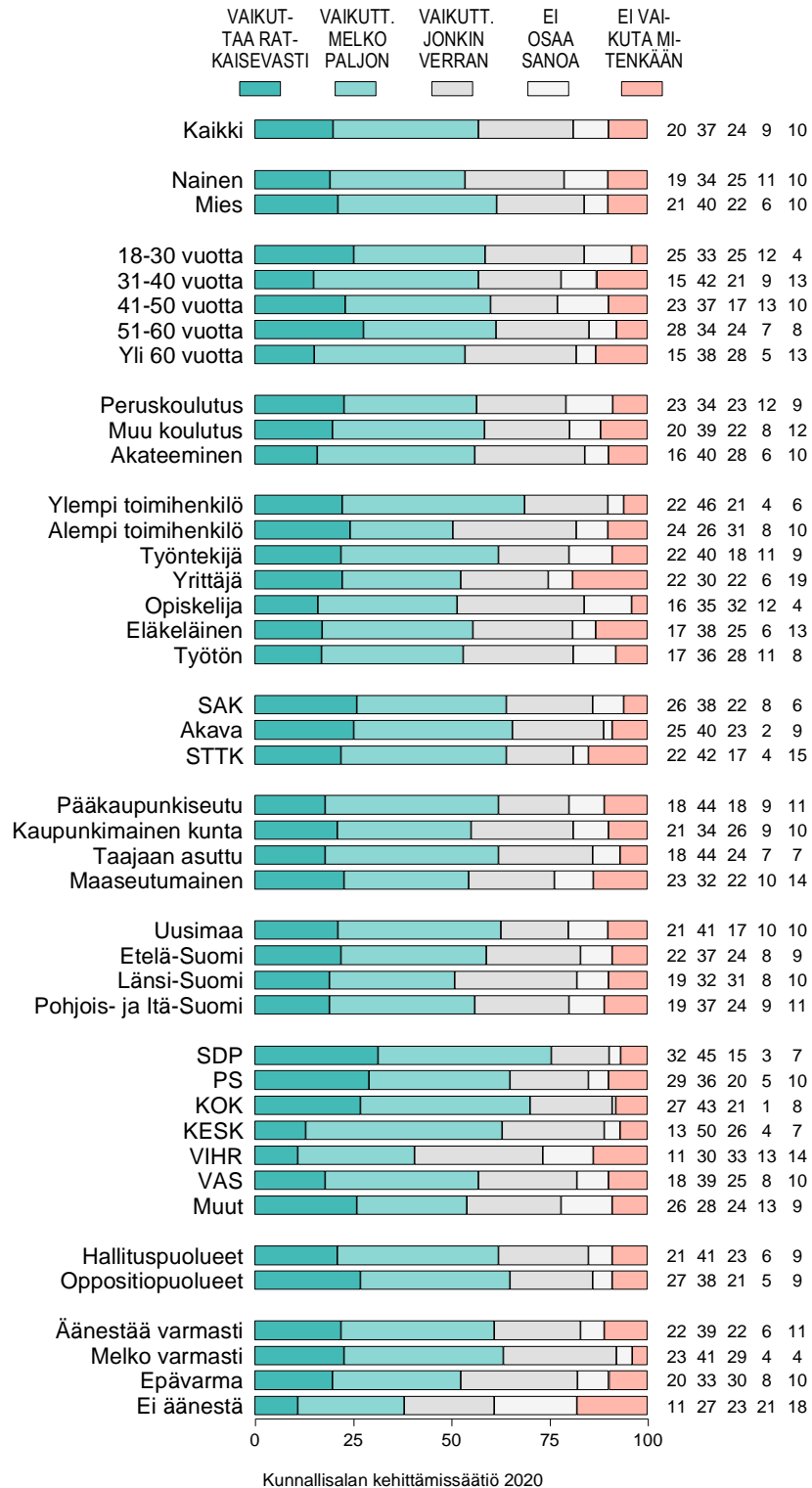

Kuvio 3t. KUINKA PALJON ERI TEKIJÄT VAIKUTTAVAT SIIHEN, MINKÄ PUOLUEEN TAI MUUN RYHMITTYMÄN EHDOKASTA ÄÄNESTÄÄ: ARVIOT VUOSINA 2016 JA 2020 (%).

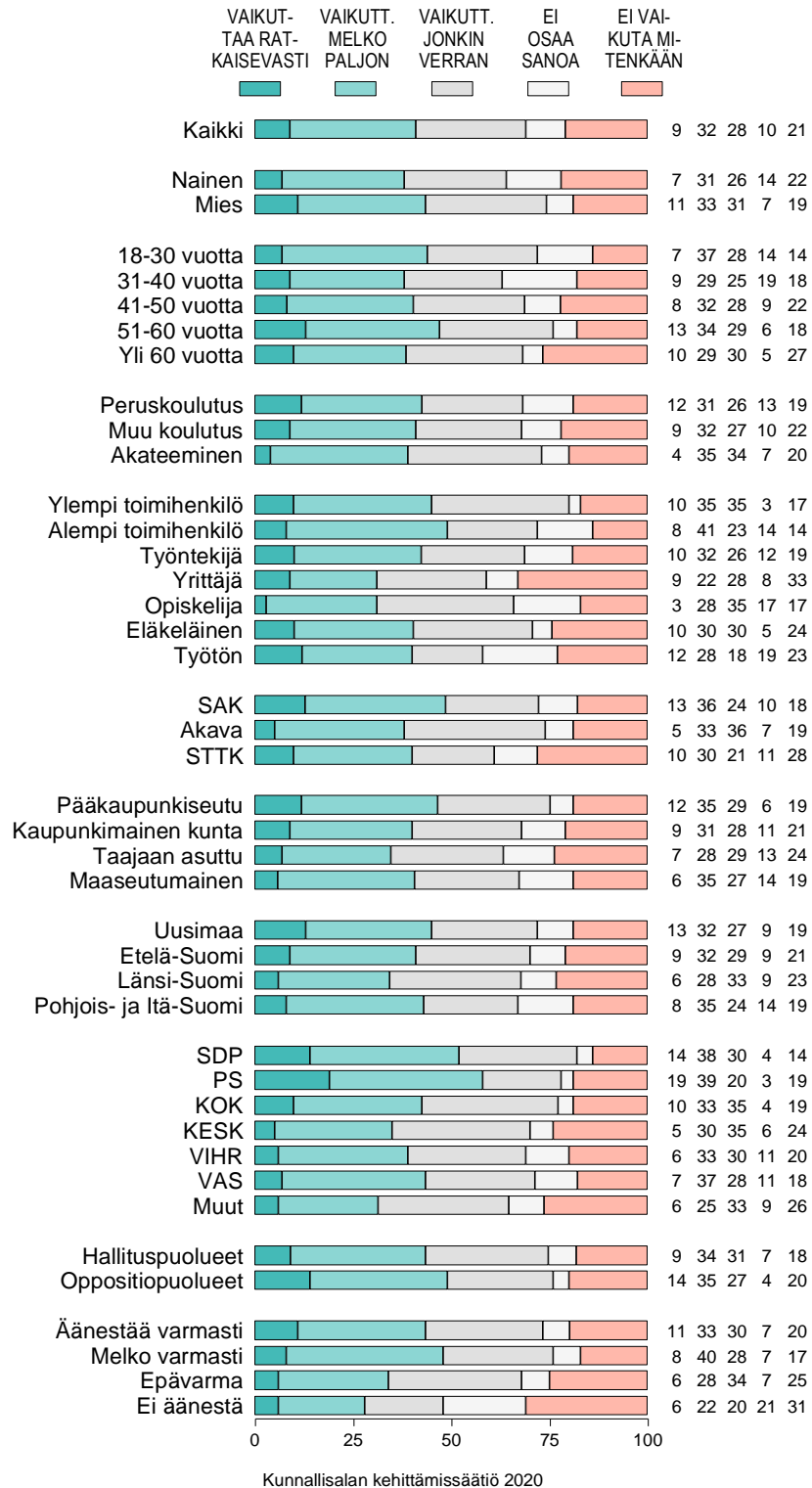

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2020

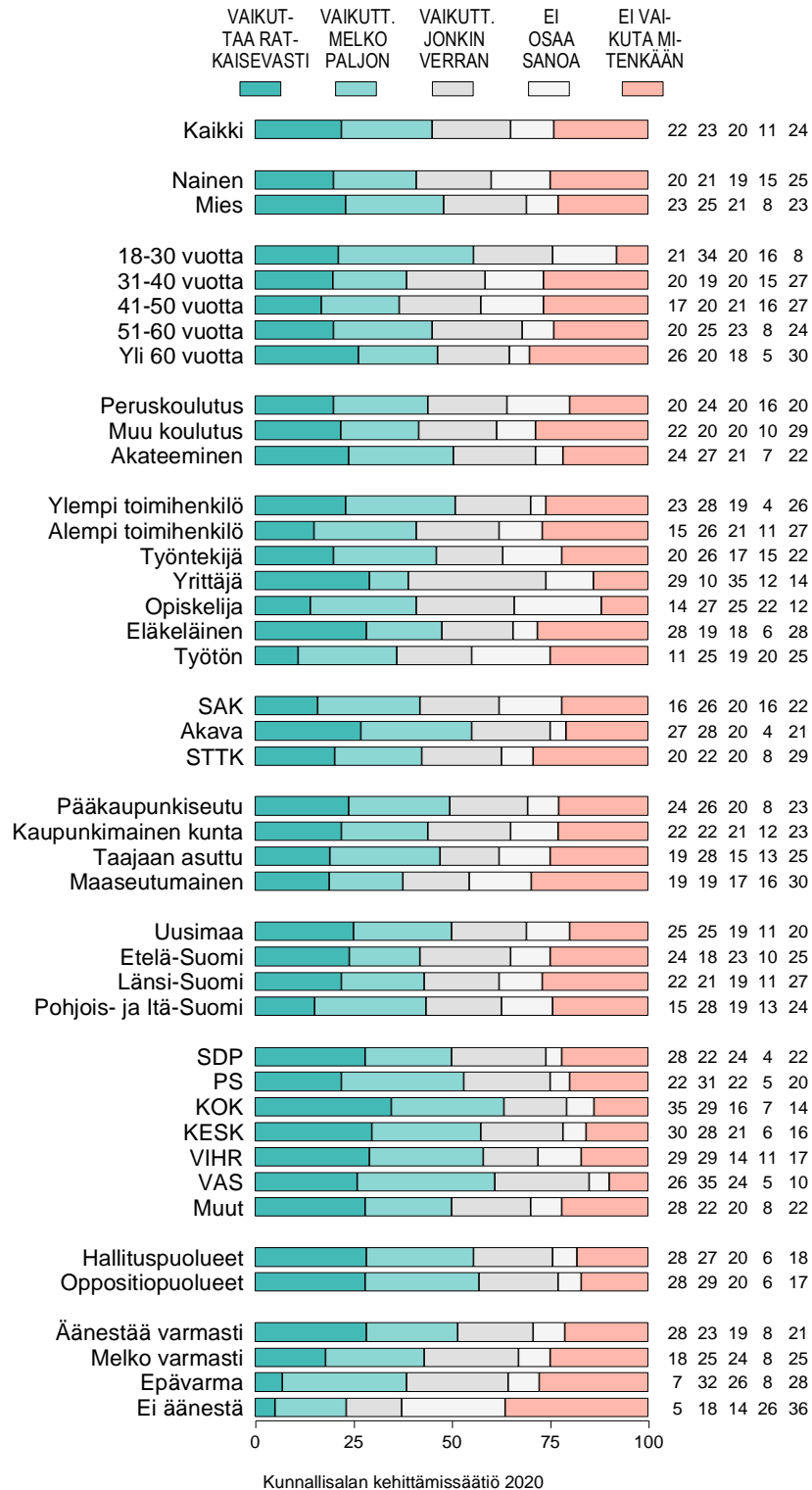
Kuvio 3-1. TEKIJÖIDEN VAIKUTUS PUOLUEVALINTAAN: PUOLUE AJAA SEN AMMATTI-/SOSIAALIRYHMÄN ETUJA, JOHON ITSE KUULUU (%).

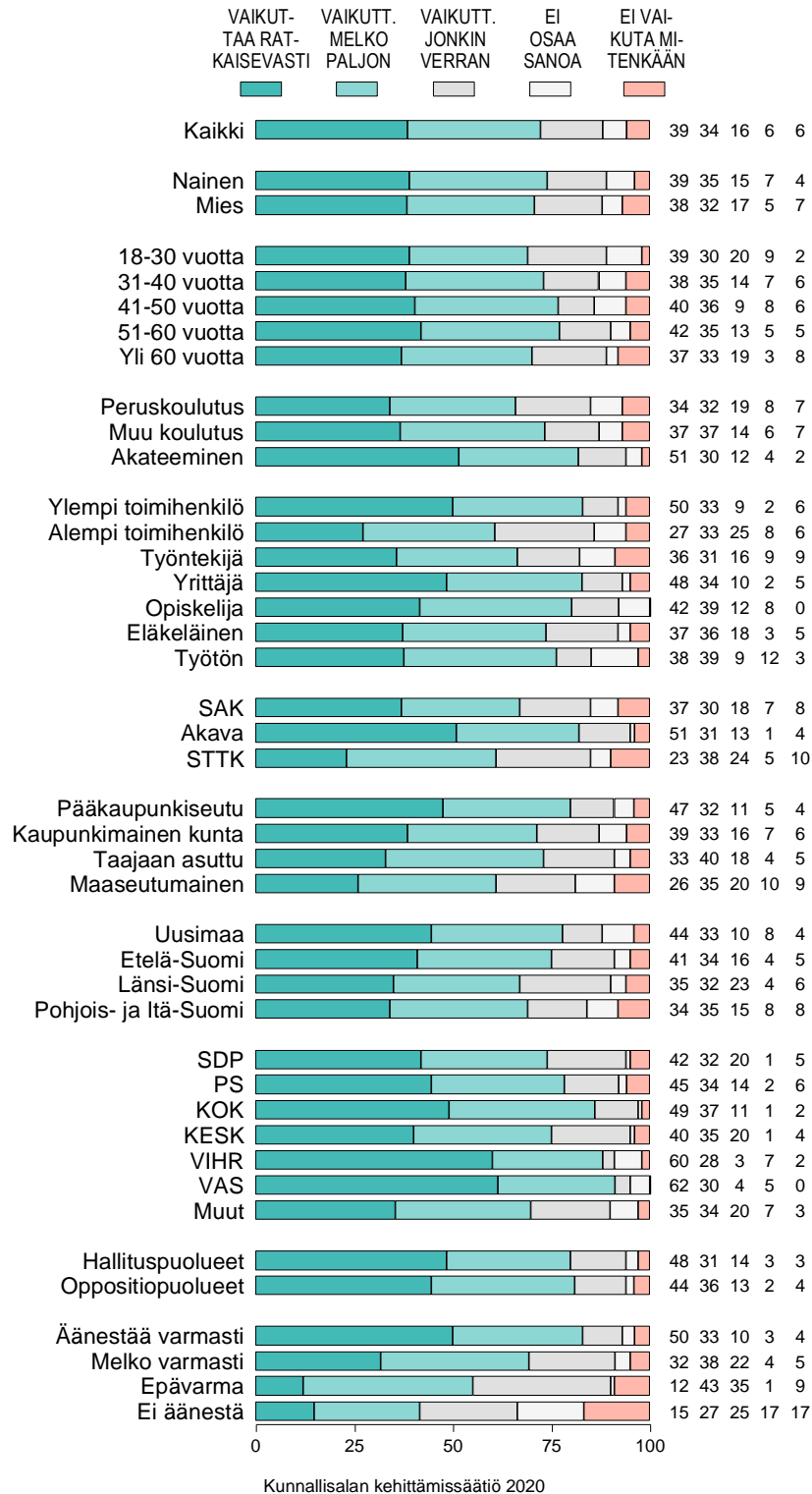
Kuvio 3-2. TEKIJÖIDEN VAIKUTUS PUOLUEVALINTAAN: PUOLUEELLA ON HYVÄ PUHEENJOHTAJA (%).

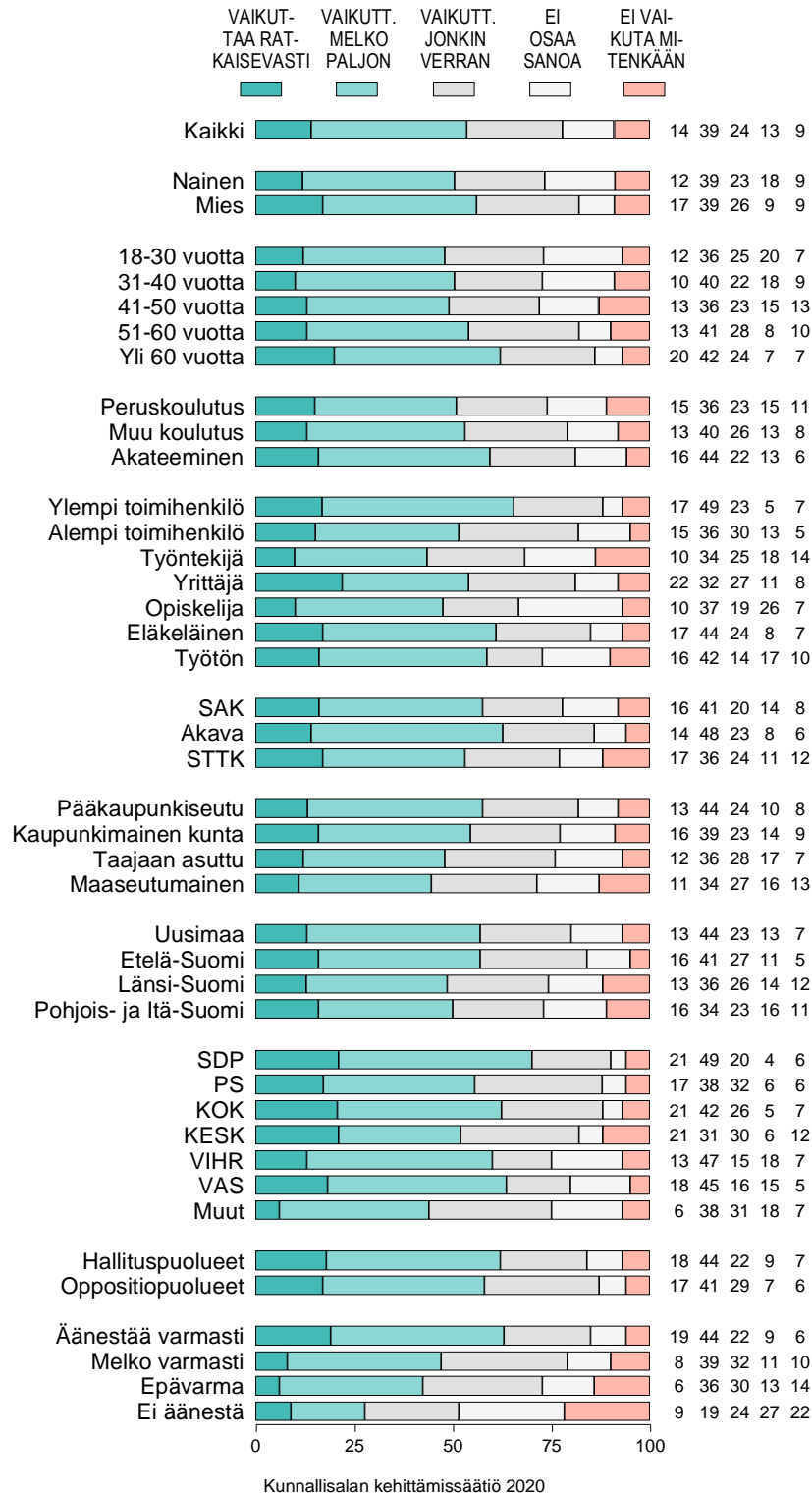
Kuvio 3-3. TEKIJÖIDEN VAIKUTUS PUOLUEVALINTAAN: ON PUOLUEEN VAKITUINEN KANNATTAJA (%).

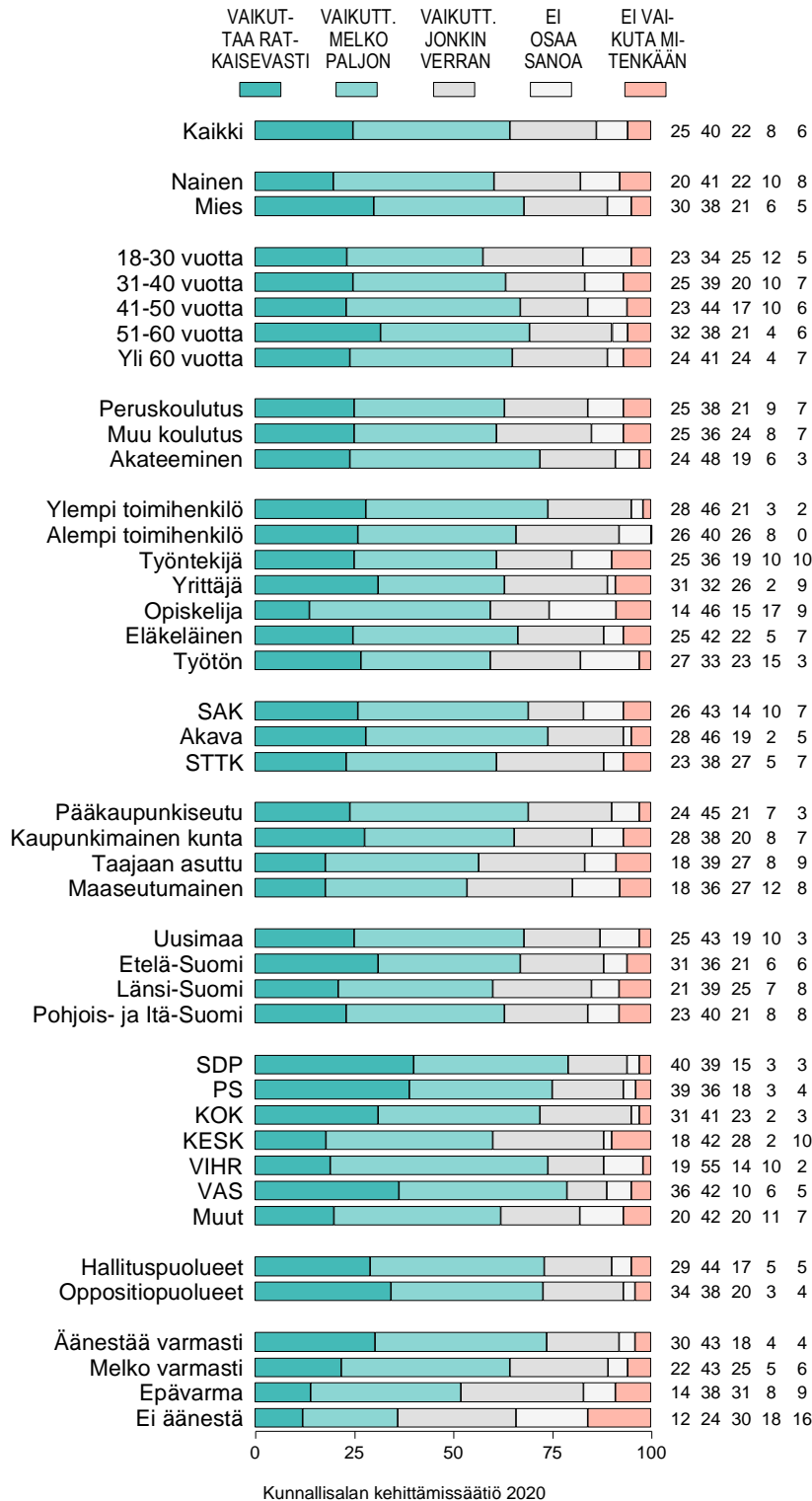
Kuvio 3-4. TEKIJÖIDEN VAIKUTUS PUOLUEVALINTAAN: PUOLUEEN AATTEELLINEN LINJA VASTAA OMIA NÄKEMYKSIÄ (%).

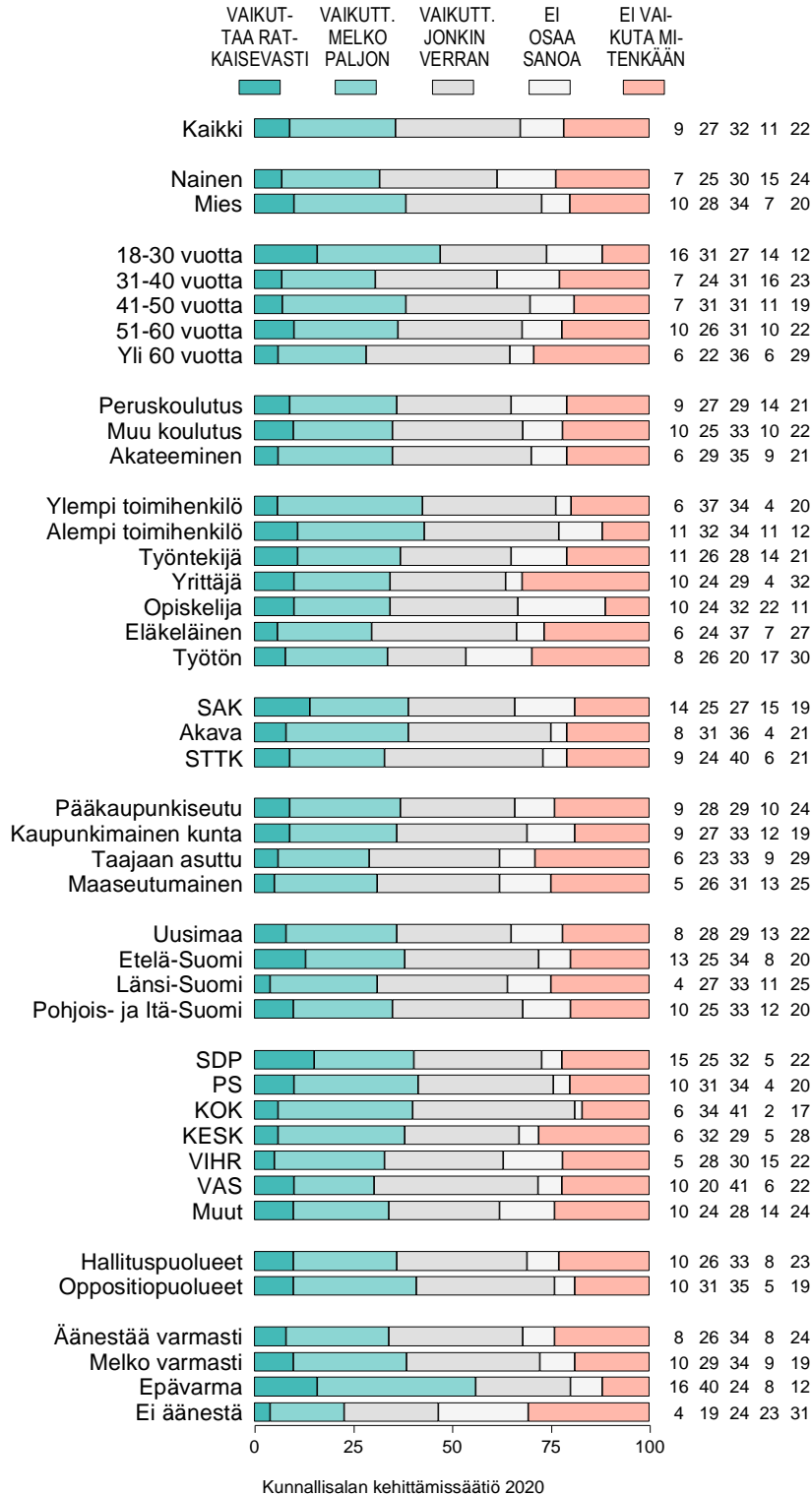
Kuvio 3-5. TEKIJÖIDEN VAIKUTUS PUOLUEVALINTAAN: PUOLUEEN TOIMINTA NELJÄN VIIMEKSI KULUNEEN VUODEN AIKANA KOTIKUNNASSA (%).

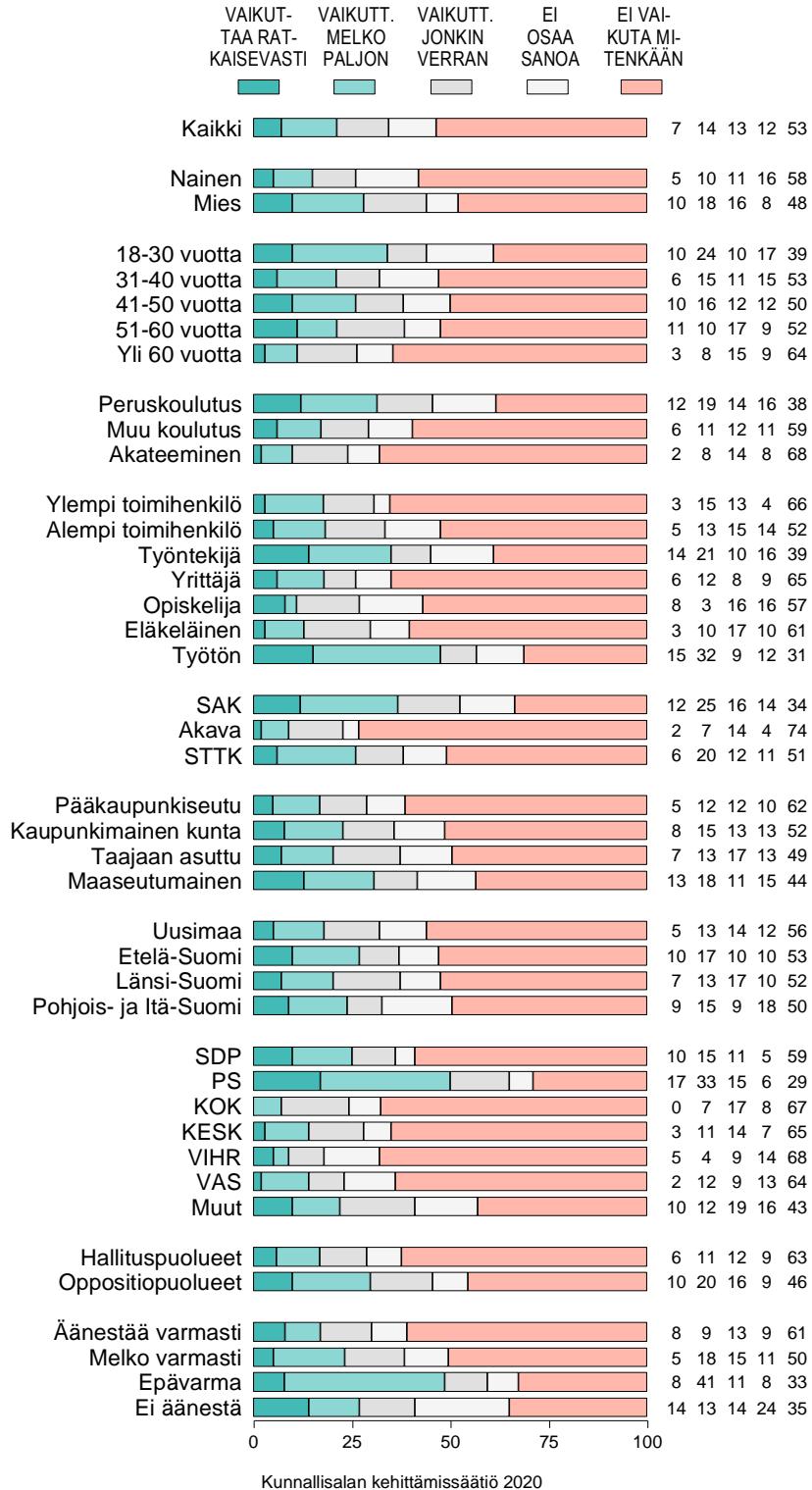
Kuvio 3-6. TEKIJÖIDEN VAIKUTUS PUOLUEVALINTAAN: PUOLUEEN TOIMINTA YLEENSÄ KOKO MAASSA (%).

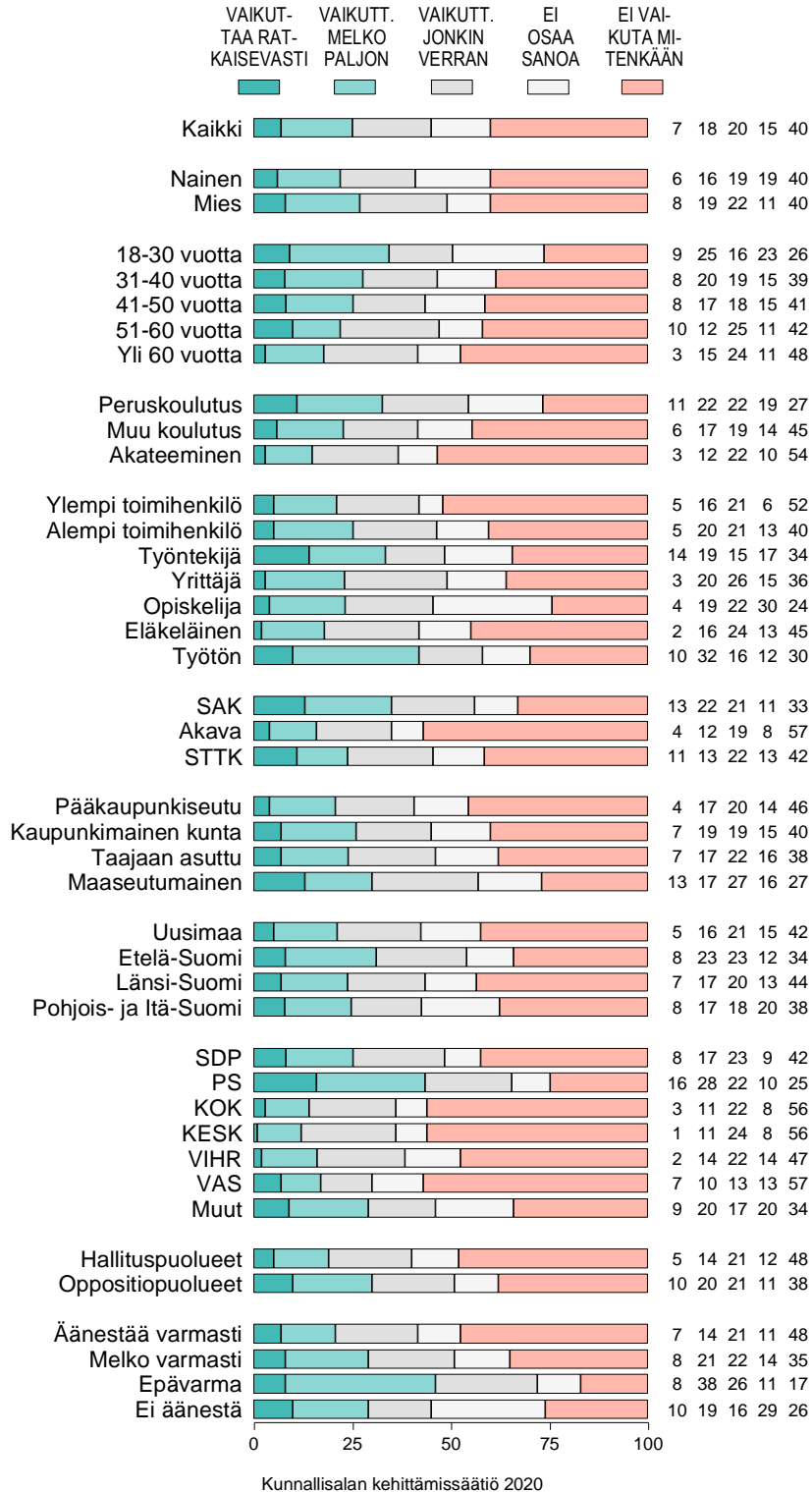
**Kuvio 3-7. TEKIJÖIDEN VAIKUTUS PUOLUEVALINTAAN: JONKIN POLIIT-
TISEN VAIKUTTAJAN TAI EHDOKKAAN HENKILÖKOHTAINEN
VETOVOIMA (%).**

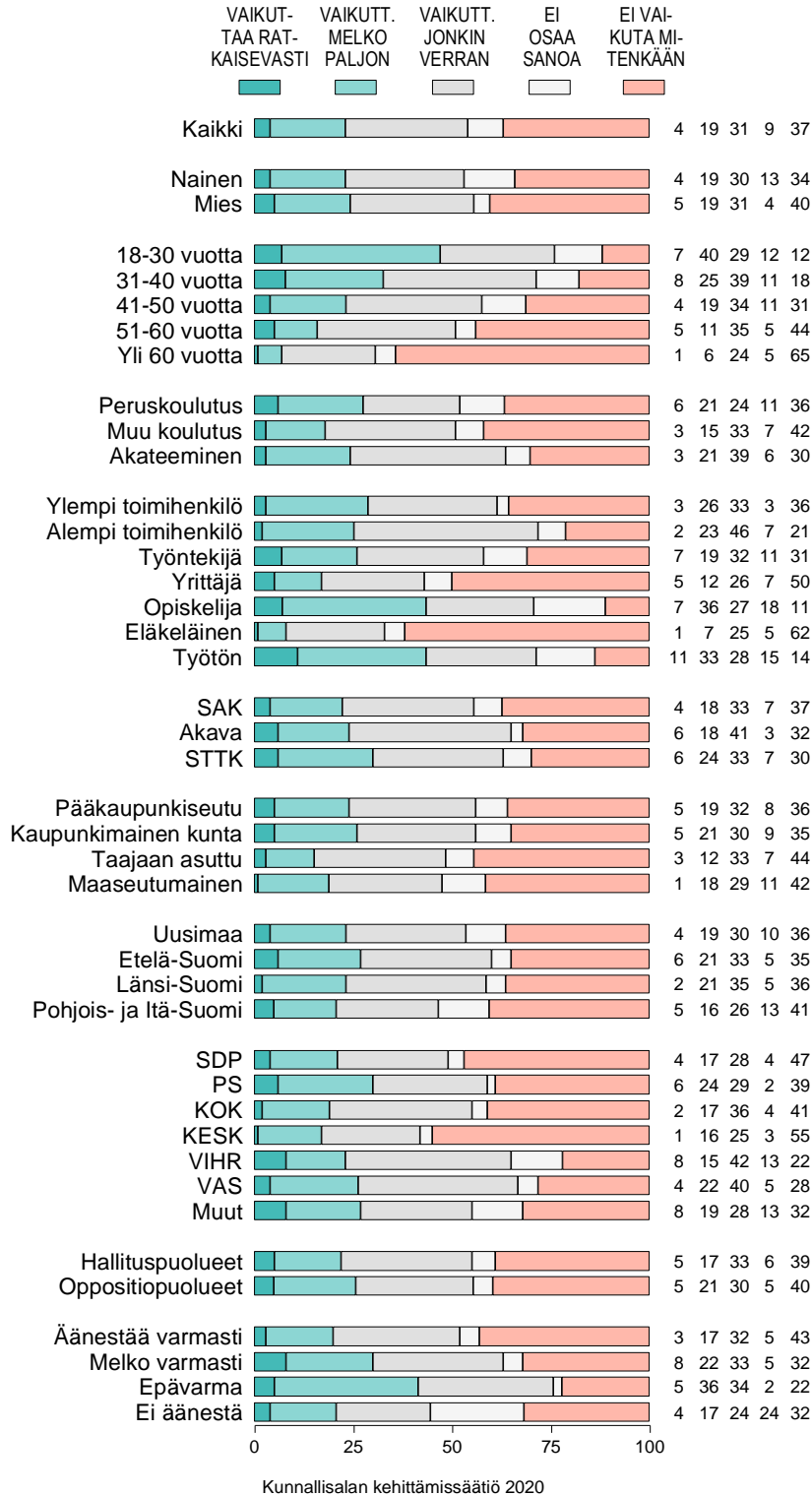
Kuvio 3-8. TEKIJÖIDEN VAIKUTUS PUOLUEVALINTAAN: PROTESTI, HALU NÄPÄYTTÄÄ PÄÄTTÄJIÄ (%).

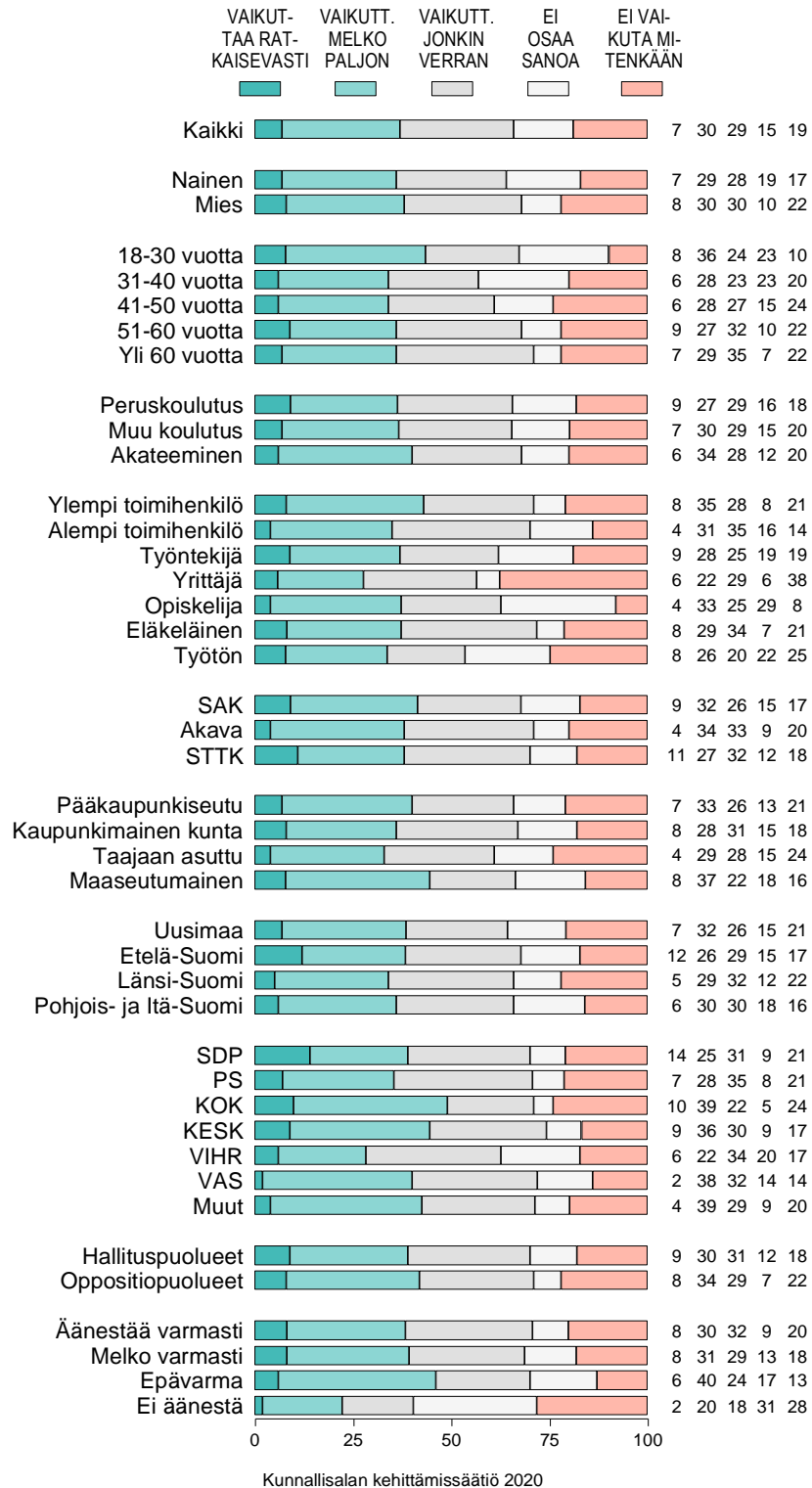
Kuvio 3-9. TEKIJÖIDEN VAIKUTUS PUOLUEVALINTAAN: VAIHTELU, HALU TUKEA UUSIA POLIITTISIA VOIMIA (%).

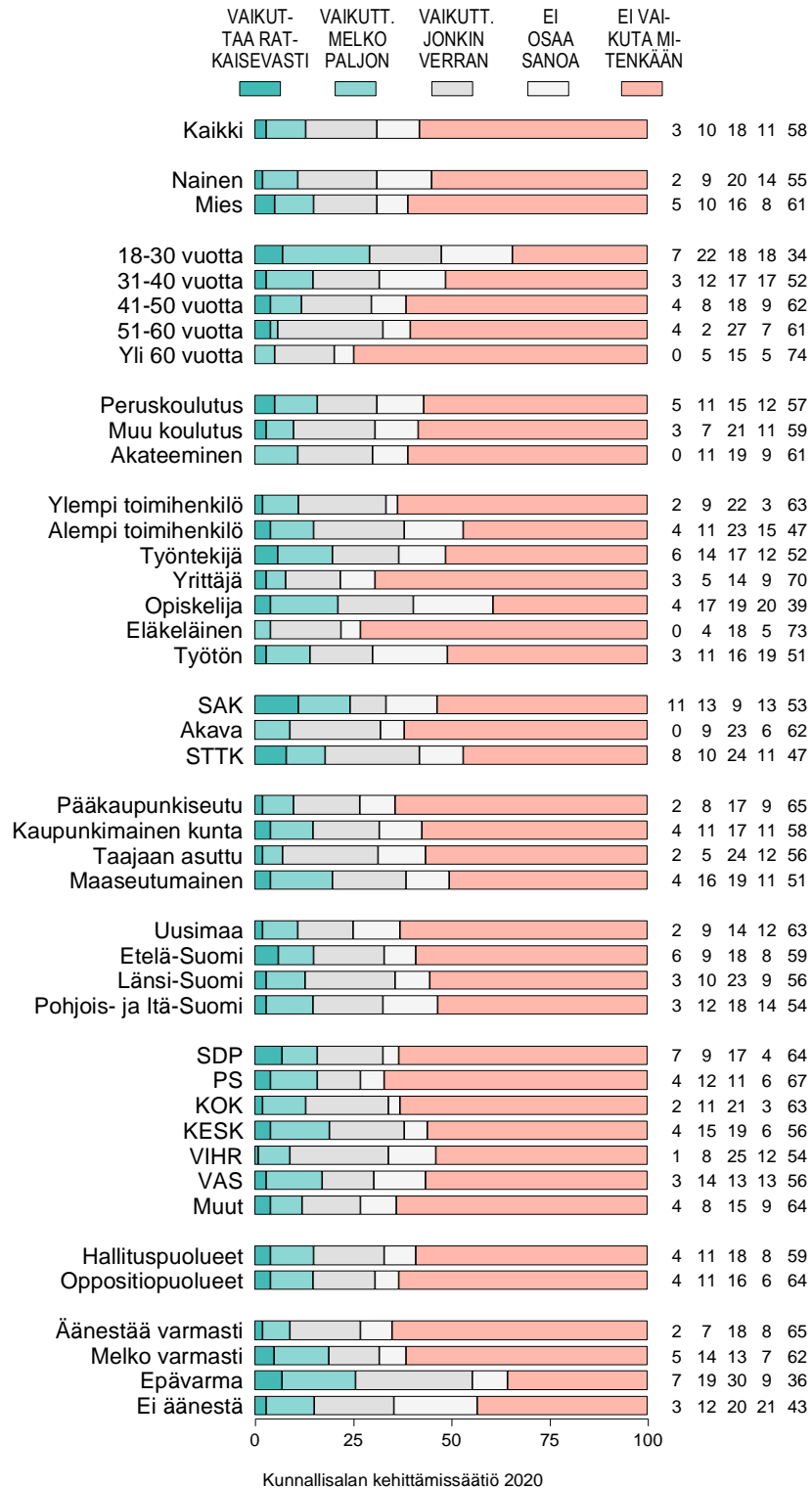
Kuvio 3-10. TEKIJÖIDEN VAIKUTUS PUOLUEVALINTAAN: VAALIKONEEN TARJOAMA TULOS (%).

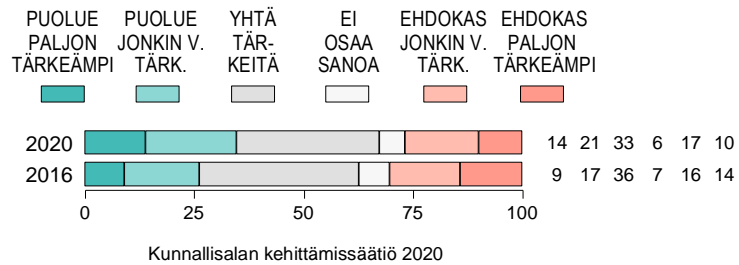
Kuvio 3-11. TEKIJÖIDEN VAIKUTUS PUOLUEVALINTAAN: PUOLUEEN HYVÄ EHDOKASASETTELU KOTIKUNNASSA (%).

Kuvio 3-12. TEKIJÖIDEN VAIKUTUS PUOLUEVALINTAAN: YSTÄVIEN, KAVEREIDEN YMS. SUOSITUKSET (%).

Kuvio 4t. JOS ÄÄNESTÄISI KUNTAVAALEISSA, MIKÄ OLISI PUOLUEEN JA EHDOKKAAN MERKITYS VALINNAN KANNALTA: ARVIOT VUOSINA 2016 JA 2020 (%).

Kuvio 4e. JOS ÄÄNESTÄISI KUNTAVAALEISSA, MIKÄ OLISI PUOLUEEN JA EHDOKKAAN MERKITYS VALINNAN KANNALTA (%).

